

Número #2 | JUNY 2020 | ESTIU

QUADERNS DE SILENE

AL COR DE LA BOIRA S'OBRE LA LLUM

Veus i testimonis
per restaurar la saviesa de la Terra

PRESENTACIÓ

La humanitat està consternada i perplexa per una pandèmia mundial inesperada: una oportunitat extraordinària per prendre consciència que la crisi ecològica global es fonamenta en una visió errònia de la realitat i una vivència escindida de la Mare Terra, que ha provocat que la nostra civilització ignorés els seus ritmes i els seus límits. La pèrdua del sentit de sacralitat del món i de la nostra interdependència és la causa originària d'aquesta deriva destructiva, tal com assenyalen els pronunciaments de les autoritats espirituals que recollim en aquest segon Quadern de Silene.

Les reflexions que proposem ens conviden a sortir de la passivitat o del pessimisme i a qüestionar les nostres creences i hàbits, per protagonitzar canvis que ens duguin a teixir vincles reals entre l'espiritualitat, la cultura i la Natura. D'aquesta manera podríem començar a fer les paus amb nosaltres mateixos, el nostre proïsme i la Natura, preservant la diversitat natural i cultural per tal de prevenir o atenuar futures catàstrofes.

Hom diu que un llibre és bo si sap embolcallar una sola frase transformadora, de la mateixa manera que un sol esdeveniment clau pot transformar i centrar tota una vida. Amb aquest esperit us convidem a llegir i rellegir lentament les declaracions i els articles que us oferim, paladejant aquella idea que més us ressoni, que us convidi a aturar-vos, a discernir què hi ha més enllà de l'evidència, quina saviesa amaga, a quin repte ens convida i com podríem respondre-hi.

Solstici d'Estiu del 2020

Quaderns de Silene n#2

EQUIP EDITOR

Associació Silene
www.silene.org
info@silene.org

Correcció lingüística:
Josep MasPOCH
Maqueta i disseny:
www.concentricfields.org

ENTRELLAÇANT

Un gest per teixir vincles entre l'espiritualitat, la natura i la cultura

Des de l'Associació Silene creiem que la nostra relació amb la Natura és inseparable de la relació amb els altres éssers humans, amb la nostra cultura i amb la nostra espiritualitat. El nostre sentit d'identitat més profund és en la nostra relació amb la terra, recull la memòria dels nostres avantpassats i s'obre cap al futur, vers les generacions que encara no han nascut. És una identitat arrelada a la terra, oberta cap al Cel i vinculada al flux del temps. És amb esperit de comunió que, agafats de la mà, sostinguts i guiats per la Mare Terra, caminem per construir comunitats i ens obrim a una unió més profunda de tot amb aquell Tot que ens depassa i ens dona raó d'ésser.

Assumim, doncs, una responsabilitat que ens estimula a actuar per transmetre valors i memòries que ens uneixen, a establir ponts de diàleg des de la mediterraneïtat de la nostra història. Un diàleg que ho contempli tot des del cor, partint de la nostra identitat i la nostra cultura, conscients que només podem fer camí conjuntament amb altres identitats i pobles de diversa particularitat cultural i espiritual, units per la mateixa vocació universal. És des d'aquest diàleg ecològic, transcultural i interreligiós que ens veiem capaços de viure, en el món globalitzat d'avui, la dimensió més íntima, més espiritual, del nostre compromís per conservar la nostra única llar, juntament amb tots aquells nostres germans i germanes que s'hi esforcen arreu del món.

Els Quaderns de Silene volen aportar, doncs, reflexions per a un pelegrinatge que comença al nostre interior descobrint la intuïció més pura, el nostre vincle d'interdependència amb la multiplicitat d'éssers vius de la Mare Terra que sosté amorosament el privilegi de la vida humana, i des d'aquesta intuïció obrir-nos a honorar-la vers els altres i amb els altres. S'hi recopilen, escolten i comprenen altres veus -sobretot les de cultures més ancestralment vinculades a la Natura, que avui dia són les més afectades i marginades- per mirar de fer-nos preguntes que ens ajudin a interpretar i discernir els signes dels temps, atents a la veu de la Terra, tan maltractada. S'hi obren espais d'escolta de la nostra pròpia veu interior -sovint ignorada- per mirar de fer una modesta contribució a la veritat de la vida i a la justícia en el món, reconeixent el misteri d'una Realitat que ens transcendeix i que es manifesta -ara mateix- en aquesta crisi global, social i ambiental que vivim.

DESPERTEM...HA ARRIBAT L'HORA!

Pronunciaments d'autoritats espirituals

La crisi que ha provocat la pandèmia i les mesures que han dictat els governs, han creat sorpresa, desconcert, perplexitat en moltes persones i organitzacions. La majoria d'autoritats espirituals i religioses del món han fet declaracions o pronunciaments que projecten llum. L'ONU ha difós els missatges de la iniciativa [Faith for Earth](#) amb portaveus d'organitzacions religioses compromeses en l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. Més a prop nostre, el **Consell Europeu de Líders Religiosos** també es va pronunciar el mes d'abril, i entre altres coses deia això:

Les nostres diferents tradicions deixen clar que tots som responsables i dependents els uns dels altres (...) Com a líders implicats en el diàleg interreligiós i l'acció multireligiosa, sabem per experiència que som més forts quan estem junts. Creiem fermament que la cooperació entre les fronteres nacionals i entre els països europeus és vital per afrontar i recuperar aquesta crisi. (...) El terme grec metanoia significa un canvi en els nostres pensaments i accions com a resultat d'una profunda reflexió personal i espiritual. Aquesta crisi ens ofereix una oportunitat important per reforçar els ponts entre les comunitats religioses, els governs i la societat civil. Malalties com la Covid-19 no reconeixen les fronteres ni les identitats religioses, ètniques o nacionals, i tampoc les haurien de reconèixer l'estimació, la compassió, l'equitat i la responsabilitat. És la nostra esperança que aquest temps de proves ens serveixi per ajuntar-nos en la comprensió, l'amor i la solidaritat global.

En llegir i meditar les declaracions procedents de tradicions espirituals tan diverses, ens ha cridat l'atenció la sintonia en els missatges en alguns aspectes essencials que volem assenyalar: tots estem de pas en aquest món, i aquesta crisi sanitària ens recorda la nostra fragilitat i la impermanència; com tota prova, és una oportunitat de canvi, de transformació interna i externa, personalment i socialment; cal seguir els consells de les autoritats polítiques i sanitàries pel bé comú.

A Silene ens interessien, especialment, aquelles declaracions que mostren els vincles entre la salut humana i la salut de la Terra, que remarquen la interdependència i les implicacions ètiques i morals que se'n deriven per inspirar canvis profunds, radicals. El recull que us oferim, per tant, dona veu a algunes autoritats espirituals que il·luminen aquestes dimensions que trobem especialment rellevants avui dia. Cada fragment té sentit per si mateix, alhora que es complementen talment les imatges de colors i formes diverses que ofereix un calidoscopi il·luminat amb la mateixa llum. Molts dels missatges sencers els podreu trobar al nostre web, siguin textos o vídeos. Us convidem, doncs, a contemplar-los, amb puresa de cor, per deixar-nos commoure.

PER CADA TEXT HEM DESTACAT UNA IDEA QUE ENS INTERPEL·LA I CONVIDA AL CANVI:

EN QUIN SENTIT ENS HI CONVIDA? QUINS CANVIS PROFUNDS SUGGEREIXEN QUE FEM EN LES NOSTRES VIDES? QUÈ ENS CAL I AMB QUI ENS VEIEM AMB FORCES DE FER-HO?

DECLARACIONS

SRI MATA AMRITANANDAMAYI DEVI | AMMA *Estat de Kerala | India*

Des de fa decennis, Amma ha insistit que la humanitat havia de canviar el seu estil de vida per viure amb més harmonia amb la Natura, advertint que, si no ho fèiem, ens arribarien més desastres naturals i malalties. "Les coses egoistes que la humanitat ha fet a la Natura li tornen ara en forma d'epidèmia", ha dit Amma. I també: "Hem de desenvolupar l'actitud que només som servents de la Natura. Ha arribat el moment que ens prosternem davant les forces de la Natura. Ha arribat el moment de suplicar a la Natura que ens perdoni els nostres abusos. Ha arribat el moment de deixar l'actitud displicent que la Natura només aguanta, sofreix i perdona totes les vexacions que li seguim fent. La Natura ens està demanant que despertem i mirem al voltant nostre. La Natura està donant el crit d'alarma en forma de Covid-19 per despertar la humanitat".

DESPERTAR PER ABANDONAR L'EGOISME I CANVIAR L'ESTIL DE VIDA

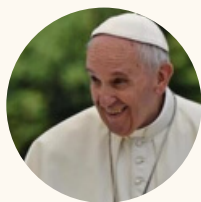
DUNI DWAWIKU *El cor del món | Sierra Nevada de Santa Marta (Colòmbia)*

Hem alterat l'ordre establert per la Llei més sagrada de l'Univers, la Llei d'Origen, que és la Llei de l'Ordre, de la Vida i del respecte per l'Ésser. No hem après a posar-nos a l'altura de la Mare Terra ni de la Natura. (...) Fins ara hem estat jugant amb foc. Ens hem fet fora de l'equilibri a nosaltres mateixos. I aleshores, un virus, el més petit dels elementals, la criatura més insignificant als ulls dels Germanets Petits, ens ha obligat a aturar la cursa de persecució, sense ni tan sols saber què perseguíem. Aquest virus ha esdevingut un gran mestre, un autèntic missatger. (...) Per a nosaltres els Mamos, aquesta és una invitació al canvi i a la transformació sense agressió, amb amor i gentilesa. (...) Veiem això com una realitat propera on podem, cadascú amb la humilitat més gran que ens assisteix, amb la veritat absoluta de poder demanar-nos perdó a nosaltres mateixos i demanar perdó als nostres germans i als nostres Germans Grans, assolir un canvi, una mutació d'actitud, una transformació de consciència, d'hàbits de pensament davant aquesta sagrada Terra, davant aquesta sagrada Mare i davant els nostres sagrats Germans Grans. Hem demostrat com som de poderosos per canviar, per transformar. Fem servir el mateix poder per mutar la nostra consciència afegint-hi una forta dosi d'amor, compassió, respecte i reverència per la vida, sense rebutjar amb orgull o arrogància els Germans Grans de la Natura, perquè ells han arribat aquí abans que nosaltres.

MUTAR LA CONSCIÈNCIA VERS L'AMOR I LA REVERÈNCIA PER LA VIDA

DECLARACIONS

PAPA FRANCESC

Santa Seu | Ciutat del Vaticà

Si actuem com un sol poble, fins i tot davant les altres epidèmies que ens aguiten, podrem assolir un impacte real. Serem capaços d'actuar responsablement davant de la fam, que pateixen tantes persones, sabent que hi ha aliments per a tots? Seguirem mirant cap a l'altra banda, amb un silenci còmplice davant d'aquestes guerres atiades per desitjos de domini i de poder? Estarem disposats a canviar els estils de vida que enfonsen tanta gent en la misèria, promovent i animant-nos a portar una vida més austera i humana que possibiliti un repartiment equitatiu dels recursos? Adoptarem com a comunitat internacional les mesures necessàries per frenar la devastació del medi ambient o seguirem negant l'evidència? La globalització de la indiferència seguirà amenaçant i temptant les nostres passes... Tant de bo ens trobi amb els anticossos necessaris de la justícia, la caritat i la solidaritat. No tinguem por a viure l'alternativa de la civilització de l'amor, que és una civilització de l'esperança: contra l'angoixa i la por, la tristesa i el desànim, la passivitat i el cansament. La civilització de l'amor es construeix quotidianament, ininterrompudament. Suposa l'esforç compromès de tots. I per això suposa una comunitat compromesa de germans.

VIURE L'ALTERNATIVA COMPROMESA DE L'AMOR

ARXIMANDRITA ZACHARIES

Monestir de Sant Joan Baptista de Maldon | Essex, Gran Bretanya

Hem de veure la bondat de Déu en totes les coses que estan passant ara. Els Sants Pares van veure la seva misericòrdia. Una epidèmia similar es va estendre al desert egipci al segle IV, i va segar la vida de més d'un terç dels monjos. Els Pares van dir llavors amb molta inspiració: "Déu ha collit les ànimes dels sants per al Seu Regne", i no van ser trasbalsades. El Senyor mateix parla a l'Evangeli sobre els darrers dies, les proves i les afliccions que el món passarà abans del seu segon adveniment; tanmateix, no traspua cap tristesa ni desesperació morbosa en els seus mots. El Senyor, que va resar al jardí de Getsemaní amb una suor de sang per la salvació de tot el món, ens diu que quan veiem les coses terribles que precediran el seu segon adveniment, hauríem d'alçar el cap amb inspiració, ja que s'acosta la nostra redempció (vegeu Lc 21:28). Hi ha qui diu: "Que Déu estengui la seva mà per ajudar-nos". Però aquesta és precisament la mà de Déu. Ell desitja i treballa per a la nostra salvació "moltes vegades i de moltes formes" (vegeu He 1:1). (...) Pot ser que aquest virus sigui un instrument que Déu utilitza perquè molts tornin a ells mateixos i es penedeixin, i per tal de collir moltes ànimes ja preparades per al Seu Regne. En conseqüència, per als qui es lliuren i confien completament en la providència de Déu, tot això contribuirà al seu bé: "Totes les coses concorren per al bé d'aquells qui estimen Déu" (Rm 8:28).

RETORNAR A NOSALTRES MATEIXOS PER REDIMIR-NOS

DECLARACIONS

PATRIARCA SUPREM ORDRE JOGYE | SEON JINJE

Corea del Sud

La malaltia del coronavirus que ha esclatat mundialment és un efecte de la destrucció ecològica i de la contaminació resultat del desenvolupament temerari de la humanitat, així com d'una extrema avarícia i cobdícia. (...) La gestió global de la pandèmia ha estat fútil; enmig de la indefensió mostrada per la ciència i la tecnologia, la cultura espiritual d'Orient ha cridat l'atenció (...), emfasitzant l'ensenyament budista de la interconnexió: el Cel, la Terra i nosaltres som tots d'una mateixa rel. Tots els éssers som un sol cos. No podem existir sense els nostres veïns ni podem viure sense la Terra.

TOTS ELS ÉSSERS SOM UN SOL COS

SEYYED HUSAIN NASR

Virgínia | EUA

Les persones religioses, amb independència de quina sigui la seva religió, han considerat tradicionalment les calamitats d'aquest món com a avisos, càstigs o signes divins per desvelar-nos. L'Alcorà està ple de referències en les quals les desgràcies o calamitats adverteixen del caràcter transitori d'aquest món, del caràcter efímer de les riqueses, del poder de les civilitzacions. Per tant, els desastres i les calamitats són modalitats de gràcia, que en sentit negatiu espanten, però que en sentit positiu poden ajudar a una conversió. Són, doncs, una invitació a la humilitat. (...) En aquest difícil període de la història, prego a Déu perquè ens doni la força per recordar la realitat de la Vida, per què som ací, què hi fem i cap on anem, per tal d'estimar-nos més i respectar-nos més els uns als altres, i estendre aquesta cura no sols a tots els éssers humans, sinó també al món de la natura, a totes les plantes i animals, a les muntanyes i els mars (...) i que siguem sempre conscients que tot allò que s'esdevé en aquest món té un significat més enllà de l'aparença i que pot ser un mitjà per atansar-nos més a la Realitat.

CERCAR MÉS ENLLÀ DE LES APARENÇES PER RECORDAR LA REALITAT DE LA VIDA

LA RELACIÓ DE TOT AMB TOT

Reflexions arran de la pandèmia

Seguint l'espai iniciat al primer quadern, us oferim tres textos de la nostra pàgina web que obren perspectives -naturals, filosòfiques i espirituals- per prendre més consciència de que som una part privilegiada de la meravellosa xarxa de la Vida:

REFLEXIONS I PROPOSTES DES DE L'ESPIRITUALITAT

Un gest per la pau

per **Vicenç Santamaria i Ollé**

Monjo de Montserrat que, des de l'any 2011, organitza les trobades mensuals d'Un Gest per la Pau, a Santa Cecília de Montserrat.

Entre tots hauríem d'afavorir aquella confiança que fa brollar la bondat que cadascú duu al Cor. Aquella bondat que dignifica l'ésser humà perquè l'hem rebuda de la mateixa Bondat Divina. Prou de recances! Prou de comportaments miserables! Prou de mirar només per un mateix! Prou de menystenir els altres! Prou de creure's el centre del món! Prou de veure els altres com inferiors! Prou de malmetre el bell planeta on habitem! La humanitat sencera pelegrina sota un mateix cel de dia i de nit. I tots respirem aquell alè que vitalitza el nostre cos. Hem de creure, de debò, que tots, absolutament tots, som iguals i que vivim sota un mateix sostre i fem la travessia de la vida en el mateix vaixell. La pols estel·lar que corre per les nostres venes és la mateixa arreu. Som fills d'un mateix Origen -d'un mateix Pare- i hereus d'un mateix do: el do preciós, inefable i inigualable de viure el do de la vida!

Un gest per la pau- Vicenç Santamaria (11/4/2020)

El text d'on prové aquest fragment inèdit va ser escrit per a la trobada d'Un Gest per la Pau que l'autor havia de guiar per Setmana Santa; la primera que no es va poder celebrar presencialment degut a les restriccions imposades arran de la pandèmia.

REFLEXIONS I PROPOSTES DES DE LA CULTURA

Metànoia. Capgirar l'ordre

per Àngels Canadell

El seu àmbit de treball és la filosofia de la terra i el diàleg intercultural. Directora d'Uniterra, una proposta educativa basada en la cosmovisió emergent.

La metànoia, per a una civilització fàustica com la nostra, ha de ser necessàriament convulsa per tal de trasbalsar el món. (...) Ha de desfer creences fonamentals sobre nosaltres mateixos i sobre els objectius de la societat humana. En això estem des de fa dècades. Cada nova crisi afegeix un gram de consciència col·lectiva a un diagnòstic que no canvia: la plaga es diu globalització; la malaltia, superficialitat i sentit de separació. (...) La cultura europea no té més veritat que les cultures no modernes, el mercat mundial no té dret a imposar les lleis d'intercanvi dels béns comuns ni d'apropiar-se'n, la visió científicotècnica de la realitat no és més vàlida que l'animisme. És moment de pluralitzar les visions del món, és una necessitat vital que fertilitzin formes de ser, de viure i de pensar vinculades als territoris i a les comunitats. (...) Una conversió personal i col·lectiva com la que ens cal no depèn només de la voluntat, sinó sobretot de la capacitat d'obrir-nos al desconegut, de deixar-nos transformar pel que ens arriba sense esperar res a canvi.

Metànoia. Capgirar l'ordre- Àngels Canadell (7/4/2020).

REFLEXIONS I PROPOSTES DES DE LA NATURA

Cal protegir els ecosistemes i preservar la biodiversitat si volem prevenir futures pandèmies

per *Cristina O'callaghan*

Biòloga i epidemiòloga ambiental, és professora a la

UOC i investigadora a l'Institut de Salut Global.

Treballa en una àmplia gamma de projectes de recerca d'exposicions ambientals.

És important anar més enllà del moment actual, mirar-ho amb perspectiva. Ara tothom està enfocat a trobar vacunes, tractaments... Tot això és bàsic per frenar l'epidèmia, però no només cal apagar el foc; també hem de controlar els seus orígens, que es troben en la degradació ambiental. Hem arribat a un punt en què, si seguim aquesta tendència, els guanys que hem tingut quant a salut els començarem a perdre. Fins ara hem pogut millorar la nostra salut degradant l'entorn, però això deixarà de passar (...). Ara hem arribat en un punt en què, seguint aquesta tendència, començarem a perdre els guanys que hem tingut en relació amb salut. El paradigma de salut planetària diu que tot el que fem per millorar la salut ha de ser bo també per als ecosistemes.

Cal protegir els ecosistemes i preservar la biodiversitat si volem prevenir futures pandèmies - Cristina O'callaghan (20/04/2020).

El coneixement ecològic dels infants a través dels seus dibuixos: ([llegir article](#)).

MÉS ENLLÀ DEL CRIT D'EMERGÈNCIA, CADA ARTICLE CONVIDA A UNES ACTITUDS DIFERENTS PER OBRIR-NOS A L'ESPERANÇA. PODEM IDENTIFICAR-LES? A PARTIR D'ARA, QUÈ ENS CALDRIA PER REFORÇAR LA VOLUNTAT, PER IMPULSAR ELS CANVIS QUE PROPOSEN, OBRIR-NOS AL DESCONEGUT, AMB PLENA CONFIANÇA EN LA VIDA?

METÀFORA VIVA

Concepte holístic de salut i benestar

En aquests moments tan significatius, en que la nostra llar se'ns presenta com una extensió de la nostra persona, podem revisar els pilars sobre la qual es fonamenta. En les cultures tradicionals íntegres, el concepte de salut o benestar és holístic, sempre inclou la interdependència entre la salut de l'entorn, la salut social i les diverses dimensions de la salut humana. Un bon exemple és el de la cultura maorí (pobles indígenes de Nova Zelanda), que acostuma a representar el benestar integral (Hauroa) com una llar tradicional, la façana de la qual té el mateix esquema que el de la masia catalana: un quadrilàter a baix i un triangle al damunt.

Simbòlicament parlant, la forma representa la unió de la terra (quadrilàter, els quatre elements) i els cel (triangle, perfecció). En el concepte maorí de benestar, els fonaments són la terra (Whenua) terme sintètic que conté la terra que sosté i nodreix i les arrels (els avantpassats dels quals hem rebut l'herència) i significa també la placenta. Aquests fonaments són indispensables per sostenir la llar de la salut social i personal al seu damunt. La llar del benestar humà té dos costats: el benestar familiar i social (Taha Whanau) i el benestar físic (Taha Tinana). Per damunt seu, unint-los, es disposa la coberta formada per les dues dimensions superiors: el benestar mental i emocional (Taha Inengaro) i el benestar espiritual (Taha Wairua) sense els quals el benestar humà quedaria desprotegit de les pertorbacions més profundes.

La pintura 'La Masia' de Joan Miró; un repertori d'element simbòlics, inventari gràfic del món rural, ens mostra la seva profunda estima per la seva terra, Mont-roig del Camp, eix del seu món real, el seu lloc mític generador i regenerador d'energia i vida.

PAISATGES SONORS

Sortim de les boires i ens trobem amb una Natura renovada, renascuda. Se'ns ofereix una oportunitat de millorar la nostra relació amb el que ens envolta, tots els elements, éssers i cultures, saviesa inesgotable de la qual aprendre.

Us proposem una immersió sonora, plenament estival. Igualment, compartim un cant d'agraïment als elements que ens donen vida. Sons i pregàries en honor de la nostra Mare Terra, de la mà de representants de cultures ancestrals o primordials, que mantenen un vincle sagrat amb la Natura. Desconnectem del soroll i reconnectem amb aquestes simfonies i cants!

Fotografia: Damià Coll

CANT PELS
ELEMENTS
SAGRATS

RIU, CANT
D'OCELLS